

AGROSAD

Výzkumové, výukové a osvětové zařízení ČZU Praha

Kulturní hodnoty minulosti, současnosti a budoucnosti české krajiny

Úvodní studie

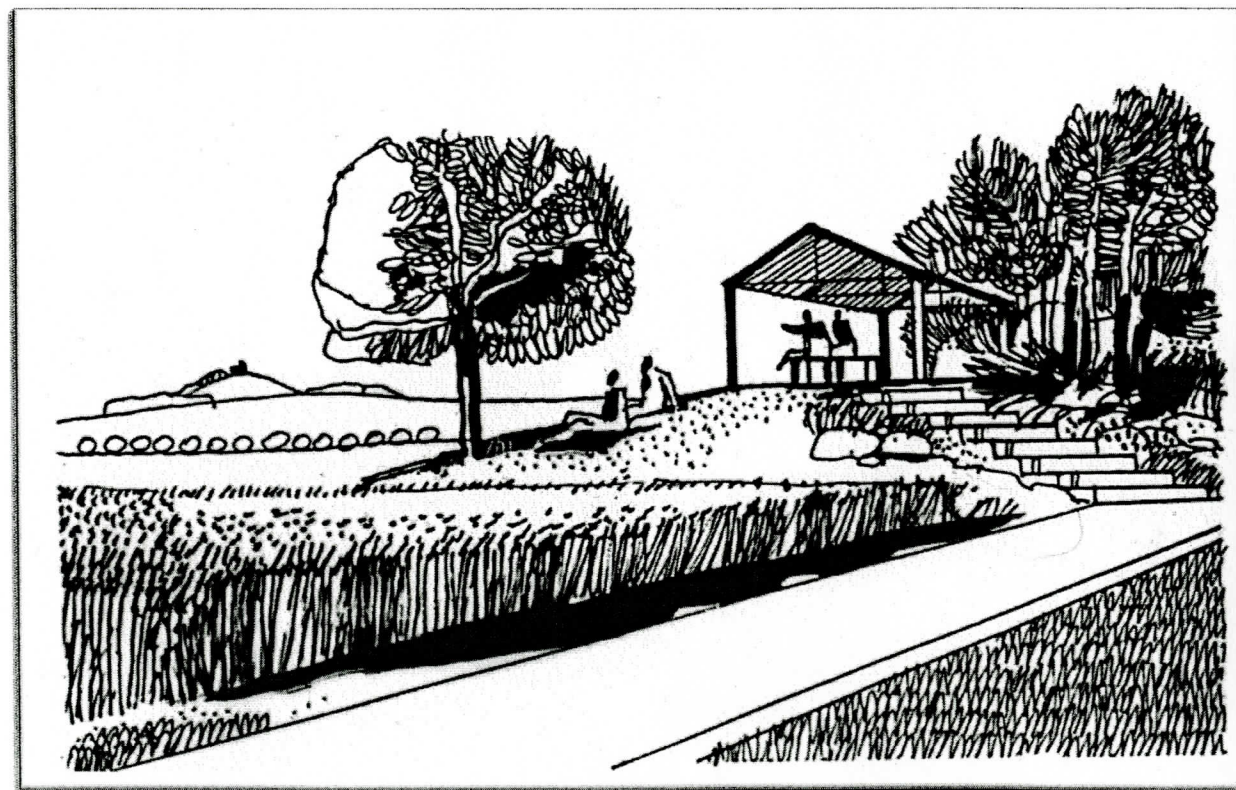
**Předkládá Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů
Katedra zahradní a krajinné architektury**

Děkan fakulty: Prof. Ing. Pavel Tlustoš, CSc.

Vedoucí katedry: RNDr. Oldřich Vacek, CSc.

Projektant: Prof. Ing. Jiří Mareček, CSc.

ZEMĚDĚLSKY VYUŽÍVANÁ KRAJINA JAKO SOUČÁST KOMPLEXNÍHO KRAJINNÉHO PLÁNU MŮŽE VYTVÁŘET PLNOHODNOTNÉ PODMÍNKY PRO JEJÍ OBYTNÉ A ESTETICKÉ VYUŽITÍ.

Obsah:

Textová část:

- Technická zpráva
- Současný stav řešené problematiky
- Hypotéza předpokládaného řešení
- Hlavní zásady řešení
- Základní tematické celky
- Cíl řešení

Grafická část:

- Souhrnné řešení areálu
- Tematické a kompoziční řešení
- Řešené území a územní plán Hlavního města Prahy
- Chráněné území – údolí Únětického potoka

SOUČASNÁ STAV ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY

Zemědělská činnost měla v dlouhodobém vývoji kulturní krajiny vždy zcela zásadní význam. Rozhodujícím způsobem ovlivňovala formování struktury venkovského osídlení a představovala vždy hlavní formu antropogenního vstupu do krajiny. Svoji krajinotvornou úlohu uplatňovala strukturou zemědělských plodin, technologiemi jejich pěstování, organizací půdního fondu, liniovým uspořádáním plodin a jejich sestav a umožněním občanské průchodnosti. Byla funkčním základem prostorového uplatnění nejtypičtějšího, liniového systému trvalých vegetačních prvků (aleje, řady aj.). Ve svém souboru se tedy jedná o naprosto určující fenomény výtvarného pojetí české krajiny. Potenciál těchto hodnot je až doposud prakticky zcela opomíjen ze strany projektantů, zemědělců a celé řady dalších v krajině zúčastněných profesí. Zemědělství je pak v těchto případech ve svých soudobých reálných formách velmi často různými mediálními formami prezentováno jako svým způsobem krajinářsky nepoužitelné.

HYPOTÉZA PŘEDPOKLÁDANÉHO ŘEŠENÍ

V soustavě krajinotvorných hodnot zemědělské činnosti jsou v současné době mimo jiné velmi aktuální zejména její nové kulturně společenské a sociální přínosy zahrnující především obytný a výtvarný potenciál. Rozvíjení těchto krajinných hodnot je možné uplatňovat v rámci věcně diferencovaných forem - zón, stanovených dle jejich celospolečenského krajinářského významu. S ohledem na typickou hustotu sídelní struktury a cestní sítě stává se tento typ zónace a tedy i určité specializace zemědělské činnosti pro českou krajinu velmi aktuální. Finanční náklady vzniklé z těchto dodatkových zemědělských opatření by měly být hrazeny příslušnými sídly jako zvláštní forma služeb. Zónace vybraných částí krajiny zahrnující vzájemný obsahový a ekonomický vztah mezi sídly a jejich krajinným zemědělsky využívaným prostředím je dlouhodobě úspěšně realizován ve Skandinávii a ve Velké Británii. Pro rozvoj této, v ČR zatím perspektivní koncepce je třeba vytvořit výzkumně pedagogickou a osvětovou platformu a praktické provozní a ověřovací zařízení (AGROPARK) VÁZANÉ NA PŘÍMĚSTSKOU KRAJINU. Jejím věcně příslušným provozovatelem by měly být zemědělské univerzity, jako objektivní vědecká a pedagogická centra. Soustavná výchova absolventů těchto škol by mohla mimo jiné rozvíjet tyto tendence v zemědělské činnosti na velmi širokém základě.

HLAVNÍ ZÁSADY ŘEŠENÍ

V rámci ČZU Praha – fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů se předpokládají zejména následující opatření:

1. Založení výzkumného, pedagogického a osvětového a ověřovacího zařízení AGROPARK.
2. Rozvoj kompletní činnosti zahrnujícího výzkum, vysokoškolskou výuku a širší osvětově propagační činnost ve smyslu krajinotvorných úloh zemědělské činnosti.
3. Realizace záměru jako celku, uskutečňovat v těsné provázanosti zejména s Magistrátem Hlavního města Prahy.

Realizace AGROSADU v územním rozsahu 35 ha se předpokládá v okraji katastrálního území Suchdol, v přímé územní návaznosti na přírodní rezervaci Únětického údolí – část Kozí hřbety. Aktuálnost tohoto území je dána jednak potřebnou proměnlivostí půdních podmínek, dlouhodobým využíváním areálu zemědělskou činností, možností přímě funkční vazby na historický objekt Brandejsova dvora, blízkostí univerzitního areálu a návazností na předpokládanou konečnou stanici tramvajové dopravy.

Věcná osnova AGROSADU bude zahrnovat zejména tyto nosné programy:

- A - Výtvarná stylizace krajinářských hodnot někdejší malorolnický utvářené krajiny ve smyslu jejího inspirativního odkazu.
- B - Model soudobého pojetí intenzivního osevního postupu s výrazně pozitivním vlivem na kvalitu životního prostředí a jeho kulturně společenské hodnoty.
- C - Přehled různých forem trvalého bylinného vegetačního krytu ve vzájemně krajinářsky porovnatelné formě květnatých a produkčních luk a pastvin.
- D - Stálé, průběžně doplňované expozice zemědělských plodin uspořádané z hlediska sortimentu, technologie pěstování a možných forem jejich výtvarného krajinářského využití – agodesign.
- E - Uplatnění různých forem sportovní jízdy na koních ve formě jezdeckého okruhu a cvičných jezdeckých zařízení.
- F - Individuálně volitelná okružní pěší občanská průchodnost celého areálu a jeho okolí doplněná variabilní soustavou obytných zařízení (odpočívadla, rekreační travnaté plochy aj.).
- G - Vizualní informační systém v rámci jednotlivých tematických celků jako nezbytné osvětově propagační zařízení pro plně věcné pochopení záměru.

ZÁKLADNÍ TEMATICKÉ CELKY

A - Krajinový potenciál osevního postupu

Obsah:

Možná alternativní sestava plodin vytvářejících ve své vzájemné vazbě vedle hospodářského výnosu souběžně i podmínky pro občanské a obytné využití ve vybraných územích (zónách) zejména příměstské krajiny.

Forma:

Přednostní uplatnění vybraných plodin vytvářejících během roku časově co nejdéle trvající vegetační kryt (ozimy, vytrvalé pícniny na orné půdě, strniskové směsky, vybrané technické plodiny aj.). Uspořádání půdního fondu respektující estetické hodnoty, občanskou průchodnost a vybavenost odpovídajícími obytnými zařízeními (vlození pochozí travnaté plochy evokující v soudobých podmínkách úlohu někdejších travnatých mezí a pěstebních proluk).

B - Historická inspirace

Obsah:

Stylizované vyjádření krajiny vytvářené malorolnickým hospodařením, vnášejícím do krajiny adresnost, ekologickou diverzitu, estetickou a duchovní identitu a možnost občanského využití.

Forma:

Sestava drobné pozemkové držby navazující na tvarovost daného terénu (mírný svah, zaoblené tvary pozemků) a na siluetu a porosty přírodní rezervace Únětického potoka (Kozí hřbety). Širší zastoupení tradičních zemědělských plodin, vložené travnaté plochy a průchody (meze, pěšiny, výtvarná stylizace drobných sakrálních staveb a lidového pojetí památných míst).

C - Poděkování velkým osobnostem

Obsah:

Pocta významným osobnostem, které se zasloužily o vidění českosti naší krajiny a těm, kteří stáli na počátku jejího soudobého celospolečensky chápaného pojetí. (Obsahové pojítko celku A, B).

Forma:

Sadová úprava s výtvarným prvkem evokujícím prostředí české vesnice a krajiny. Osobnosti: Mikuláš Aleš, Josef Lada (výtvarné vyjádření obrazu české krajiny), Ladislav Žák (položení základů pro soudobé výtvarné a občanské (obytné) formování krajiny).

D - Zemědělské plodiny v agrodésignu

Obsah:

Inspirativní výběr a uspořádání vybraných zemědělských plodin a technologií jejich pěstování jako výchozího námětového podkladu pro tvorbu krajinového agrodésignu. Možnosti reálného a abstraktního kompozičního vyjádření.

Forma:

Kombinace chronologického a výtvarného použití zemědělských plodin v krajinné kompozici (struktura, barevnost, časová proměnlivost, textura, technologie pěstování aj.). Abstraktně pojatý model zemědělské hojnosti – pavilon a informace o strukturách a formách agrodésignu. Základní forma pásového uspořádání, odpovídající pěstebním zemědělským technologiím.

E - Květnaté louky

Obsah:

Vyjádření možnosti kombinovaného hospodářského, výtvarného, obytného a přijatelně ekologického využití luk.

Forma:

Dva typy sortimentálně odlišných porostů s pochozími, intenzivně sečenými průchody a odpočinkovými (obytnými) travnatými plochami. Vybavenost mobilním zahradním nábytkem. Solitérní stromové skupiny, řadové výsadby na hlavy seřezávaných vrb, druhová skladba dřevin evokující obraz luhu.

F - Produkční louka

Obsah:

Kompoziční hodnota produkčně plněfunkční louky, uplatňující se zejména jednotnou barevností a texturou. Význam výtvarného protějšku zemědělských plodin a orné půdy. Prostorově celoročně působivé tvarování půdorysu údolních poloh a celkového uspořádání krajiny.

Forma:

Travní porost odpovídající druhovou skladbou a technologií pěstování plně produkčnímu využití. Kromě významu porostu jako celku bude kompozičním přínosem rovněž časově odlišná postupná seč (tvarová a barevná proměnlivost plochy). Občanské využití spočívající v optickém vnímání plochy jako celku.

G – Pastvina

Obsah:

Symbolické vyjádření hospodářského a krajinného významu pastvin.

Forma:

Oplůtky vymezená, veřejnosti nepřístupná plocha, s možností pouze optického kompozičního využití. Volně se pasoucí ovce v počtu, který zaručí zachování souvislého travního porostu. Uplatnění stromových a keřových vegetačních prvků, evokujících dojem pastevní krajiny.

H – vstupní prostor

Obsah:

Sdružený vstup do areálu jednak pro pěší a automobilový provoz jednak pro jezdecké koně. Vytvoření bohatého vstupního vegetačního rámce jako kontrastu k dálkovému průhledu do volného prostoru celého řešeného areálu a na siluetu charakteristicky výškově gradovaných Kozích hřbetů.

Forma:

Provozně oddělené parkoviště motorových vozidel s vjezdem ze silnice Dvorská a vstup jezdeckých koní s odděleným provozem od Brandejsova statku. Obloukovitě pojatá vstupní vyhlídková terasa s pergolou, mobilním zahradním nábytkem a s rámcovým informačním zařízením.

CH – Informace – krajnotvorné bilance

Obsah:

Shrnutí krajnotvorných funkcí zemědělské výroby v historickém vývoji české krajiny a v současných hospodářských a společenských podmínkách. Cílové místo v soustavě dojmové gradace hlavní pěší okružní promenády a součást dominantního uzavření hlavního průhledu.

Forma:

Sestava informačních tabulí ve volném prostoru, nebo v rámci pavilonu. Vybavenost stabilním zahradním nábytkem, prostorově a barevně zdůrazněný rámeček a pozadí dominanty hlavního průhledu.

I – Jezdecká dráha

Obsah:

Možnost projíždky na koních po samostatné, krajinně upravené a provozně samostatné trase, spojené s vyhlídkami do celého řešeného areálu

Forma:

Travnatý jezdecký prostor v šíři 25 – 30 metrů a v délce 1 750 m. Oboustranná krajinná úprava, umožňující vyhlídky do obou bočních stran (stromové a keřové vegetační prvky v nepravidelném, dojmově gradovaném prostorovém uspořádání. Předpokládané okružní využití, to je jako jízda k cíli a zpět v celkové délce 3 500 m. Cílové místo řešené jako otočný prostor u hlavního vstupu do areálu.

J – Přírodní parkur a provozní dvůr

Obsah:

Prostor pro cvičný jezdecký sport ve volně, přírodě blízké komponovaném prostředí a pro možnost alternativního umístění provozního dvora areálu Agrosadu. Využití a uspořádání vhodně doplňující přechod Agrosadu ke kapli sv. Václava.

Forma:

Celoplošné zatravnění s lokálními terénními úpravami a přírodními překážkami. Uplatnění volně, skupinově uspořádaného systému stromové a keřové vegetace a cvičných zařízení. Cvičný nástupní prostor a hospodářsko-provozní vstup do areálu z ulice Ke Kozím hřbetům. Alternativní možnost realizace objektu pro mechanizaci, skladování a manipulaci s biologickými a technickými prostředky materiály.

K – Krajinná úprava ke kapli sv. Václava

Obsah:

Krajinná úprava vytvářející vhodné prostředí jednak ke kapli sv. Václava a jednak k okraji intravilánu obce a k měřicímu objektu. Komponovaný veřejný vstup do areálu Kozích hřbetů.

Forma:

Alej s okrajovým keřovým porostem. Plně respektování současné krátké aleje u kaple. Použití domácích druhů dřevin, navazujících na sortimentální skladbu porostů Kozích hřbetů.

L – Brandejšov dvůr

Obsah:

Soubor historických budov s funkčním využitím pro chov jezdeckých koní a pro alternativní zemědělský provoz Agrosadu. Ustájení jezdeckých koní a realizace základního výcviku jezdců, pastevní výběh.

Forma:

Obnova historických budov ve smyslu požadavků magistrátu Hlavního města Prahy, orgánů památkové péče a výcvikového programu sportovních jezdců. Provozní vztah k Agrosadu bude řešen zadním vstupem na jižní straně dvora a navazující vstupní sadovou úpravou.

CÍL ŘEŠENÍ

Vybudování komplexního fakultního, mezikatedrového zařízení programově řešícího krajinotvornou úlohu zemědělské činnosti se zvláštním zaměřením na zlepšování kvality životního prostředí zejména v jeho kulturně společenské a sociální úrovni. Vytvoření základny pro rozšíření a zkvalitnění vysokoškolské zemědělské a krajinářské výuky a doktorandského studia, pro rozvoj vědecké činnosti a pro osvětově propagační a rekreační aktivity určené občanské veřejnosti.